

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 25. marts 2014
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Martin Reinseth
Sagsnr.: 2013-762-0005
Dok.: 1024281

REDEGØRELSE TIL FOLKETINGET

OM

FORVALTNINGENS ANVENDELSE AF TVANGSINDGREB OG OPLYSNINGSPLIGTER UDEN FOR STRAFFERETSPLEJEN

MARTS 2014

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler	4
3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder	5
3.1. Indledning.....	5
3.2. Beskæftigelsesministeriet	6
3.3. Erhvervs- og Vækstministeriet	8
3.4. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevarerministeriet)	9
3.5. Miljøministeriet.....	10
3.6. Skatteministeriet	13
3.7. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.....	14
4. Oversigt over bestemmelser vedtaget i 2013 med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.....	17
4.1. Generelt.....	17
4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser	18
4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser	18
4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser	19
4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven	19
5. Sammenfatning.....	20

1. Indledning

Ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (herefter retssikkerhedsloven) blev der gennemført en samlet regulering af en række spørgsmål, som vedrører tilfælde, hvor en forvaltningsmyndighed har mulighed for uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb uden forudgående retskendelse, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Loven regulerer endvidere visse spørgsmål, der kan opstå i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtede til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

Loven bygger på betænkning nr. 1428/2003 udarbejdet af Retssikkerhedskommissionen, der blev nedsat af justitsministeren i februar 2002.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen skal bl.a. indeholde en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte områder en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Formålet er at styrke den offentlige interesse og debat om borgernes retssikkerhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3107. Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 26. februar 2013.

Af redegørelsen fra 2013 fremgår det, at det samlet set er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2011. Dette gælder både i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, og i forhold til forvaltningsmyndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv. Herudover indeholder redegørelsen fra 2013 en oversigt over bestemmelser i lovgivning, der er vedtaget i perioden 1. januar 2012 til 31. december 2012, og som giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

Den foreliggende redegørelse indeholder – efter en kort oversigt over retssikkerhedslovens regler i pkt. 2 – en omtale af praksis i 2012 på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. pkt. 3. Redegørelsens pkt. 4 indeholder en omtale af ny lovgivning vedtaget i 2013, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven, og pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

Ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev § 1, stk. 5, i retssikkerhedsloven ophævet, således at lovens regler om tvangsindgreb fra den 1. januar 2008 også gælder i tilfælde, hvor der ef-

ter lovgivningen stilles krav om forudgående retskendelse. Baggrunden for denne lovændring var, at de hensyn, der ligger bag retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3, også gør sig gældende for så vidt angår tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler

Loven indeholder bl.a. generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb, som er omfattet af loven (kapitel 2). Det er bl.a. fastsat, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet (§ 2). Det er også bestemt, at en række af forvaltningslovens regler – bl.a. reglerne om inhabilitet, partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning – gælder ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven (§ 3). Der er endvidere fastsat en pligt til under visse omstændigheder at gøre notat om indholdet af oplysninger, som en myndighed modtager i en sag om iværksættelse af et tvangsindgreb (§ 4).

Herudover er det fastsat, at myndigheden skal underrette parten forud for gennemførelsen af et tvangsindgreb omfattet af loven (§ 5, stk. 1). Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage, inden tvangsindgrebet gennemføres, og skal indeholde oplysninger om tid og sted for indgrebet, retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8, hovedformålet med indgrebet og det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. § 24 i forvaltningsloven (§ 5, stk. 2). Parten kan herefter gøre indsigelse mod beslutningen inden for en frist fastsat af myndigheden. Fastholdes beslutningen, skal dette inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet begrundes skriftligt over for parten, jf. § 24 i forvaltningsloven (§ 5, stk. 3).

Reglerne om underretning kan fraviges helt eller delvist i en række tilfælde. Det gælder, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives (§ 5, stk. 4, nr. 1), hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser (§ 5, stk. 4, nr. 2), hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU (§ 5, stk. 4, nr. 3), hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet (§ 5, stk. 4, nr. 4), eller hvis forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig (§ 5, stk. 4, nr. 5).

Loven indeholder desuden regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelsen af et tvangsindgreb (§ 6), pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse (§ 7) samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige rapport om udførelsen af et tvangsindgreb (§ 8).

Loven indeholder endvidere regler om forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven (kapitel 3). Det er således fastsat, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen (§ 9, stk. 1). Det gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (§ 9, stk. 2). De nævnte regler finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte (§ 9, stk. 3). Den mistænkte kan under nærmere bestemte betingelser meddele samtykke til fravigelse af reglerne i § 9, stk. 1 og 3 (§ 9, stk. 4).

Loven indeholder endelig en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv mv. (§ 10). Bestemmelsen indebærer bl.a., at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen mv. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse (§ 10, stk. 1).

3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder

3.1. Indledning

Det er som nævnt forudsat i forarbejderne til retssikkerhedsloven, at den årlige retssikkerhedsredegørelse skal indeholde en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af praksis inden for følgende ministeriers områder: Beskæftigelsesministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Miljøministeriet, Skatteministeriet og Erhvervs- og Vækstministeriet. Justitsministeriet har anmodet disse ministerier om oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriernes forvaltningsområder.

De nævnte ministerier er udvalgt på baggrund af, at der foretages et betydeligt antal kontrolbesøg mv. inden for disse ministeriers områder, og at der er tale om kontrolbesøg mv. inden for meget forskellige forvaltningsområder. Endvidere er det anført i Retsudvalgets betænkning af 27. maj 2004 over lovforslag nr. L 96 (folketingsåret 2003-04), at der i redegørelsen skal indgå de erfaringer med lovens anvendelse, som en række forvaltnings-

myndigheder – herunder Arbejdstilsynet, miljømyndighederne og skattemyndighederne – vil indhøste i tiden efter lovens ikrafttræden.

Pkt. 3.2-3.6 nedenfor indeholder en omtale af praksis inden for de nævnte ministeriers områder i 2012. Pkt. 3.7 indeholder på baggrund heraf Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.

3.2. Beskæftigelsesministeriet

3.2.1. Inden for Beskæftigelsesministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Arbejdsmarkedsstyrelsen og Arbejdstilsynet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Beskæftigelsesministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2012
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Arbejdsmarkedsstyrelsen (virksomhedskontrol)	Oktober 2012	4	0	4	0
Arbejdsmarkedsstyrelsen (lufthavnstilsyn)	November 2012	1 ¹	0	1	0
Arbejdstilsynet	November 2012	4916	1080	5996	919 ²³
I alt		4921	1080	6001	919

3.2.2. *Arbejdsmarkedsstyrelsen* har oplyst, at de virksomhedskontrolbesøg, som styrelsen gennemførte i oktober 2012, var uvarslede i henhold til undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ellers ville forspildes.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har desuden oplyst, at også det lufthavnstilsyn, som styrelsen gennemførte i november 2012, var uvarslet. Det er sket med henvisning til undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 5, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis underretning viser sig umulig eller uforholdsmæssig vanskelig.

¹ Et kontrolbesøg varer nogle timer, og der bliver ved hver kontrol undersøgt mellem 10 og 200 personer.

² Arbejdstilsynet foretog i 2012 415 politianmeldelser for manglende overholdelse af anmelderreglerne til Registret for Udenlandske Tjenesteydere. De øvrige 504 politianmeldelser var for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen.

³ Arbejdstilsynet har siden 2002 haft mulighed for at udstede administrative bødeforelæg og dermed afslutte straffesager uden at politianmelde den pågældende virksomhed. Antallet af afsluttede administrative bødeforelæg udgør 171 i 2012.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har også oplyst, at de uvarslede virksomhedskontroller ikke har givet anledning til nævneværdige indvendinger, hverken fra virksomhederne eller de ansatte. Kontrolbesøgene forsøges gennemført, så de er til mindst mulig gene for virksomhedernes drift. Ved samtlige kontrolbesøg orienteres arbejdsgiver eller arbejdsgivers repræsentant samt de ansatte om deres pligt til at medvirke ved eftersynet og omfanget af deres oplysningspligt efter arbejdsløshedsforsikringslovens §§ 91 og 91 a.

Heller ikke den uvarslede lufthavnskontrol har ifølge Arbejdsmarkedsstyrelsen givet anledning til indvendinger fra de kontrollerede, og alle rejsende har frivilligt deltaget i kontrollen. Ved kontrollen har samtlige kontrollerede fået udleveret en pjece, hvori de bl.a. orienteres om hjemlen til kontrollen i § 91 b i arbejdsløshedsforsikringsloven, formålet med kontrollen og det eventuelle videre forløb.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke – hverken i forbindelse med virksomhedskontrollerne eller lufthavnstilsynet – har givet anledning til problemer.

3.2.3. Arbejdstilsynet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning om gennemførelse af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebet ellers ville forspildes.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at det – på samme måde som oplyst til brug for redegørelserne om praksis i 2007, 2008, 2009, 2010 og 2011 – ikke kan udelukkes, at der sker anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4, hvorefter forudgående underretning om gennemførelse af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet. Dette kan være relevant i tilfælde, hvor der er behov for at standse en bestemt arbejdsproces eller lignende, hvor øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter påkræver at tilsynet gennemføres uden forudgående underretning.

Arbejdstilsynet har bemærket, at tilsynet både i 2009, 2010 og 2011 oplyste, at enkelte virksomheder og deres brancheorganisationer har stillet sig mere kritiske over for Arbejdstilsynets tilsynsvirksomhed. Dette kommer til udtryk i enkelte af de myndighedsklager, som Arbejdstilsynet modtager.

Arbejdstilsynet har oplyst, at tilsynet i 2012 har modtaget en henvendelse fra en virksomhed vedrørende forløbet af to uvarslede besøg på virksomheden i juni 2012, idet virksomheden var bekymret for, om Arbejdstilsynet i forbindelse med tilsynet havde varetaget fagforeningspolitiske hensyn. Det første besøg var et uvarslet detailtilsyn, hvor kun

Arbejdstilsynet deltog. Det andet besøg 15 dage senere blev udført som fællesbesøg med to andre myndigheder som led i en koordineret myndighedsindsats.

Virksomheden klagede over, at Arbejdstilsynet ikke ville oplyse baggrunden for besøgene, herunder om en nærmere bestemt fagforening havde stået bag besøget. Herudover klagede virksomheden over, at Arbejdstilsynet kom igen så kort tid efter første besøg, hvor der ikke blev konstateret problemer, og at to andre myndigheder også deltog i besøget, som blev oplevet meget voldsomt af virksomheden og ansatte. Endvidere klagede virksomheden over, at en fagforening og pressen havde fået kendskab til det fælles myndighedsbesøg, og at Arbejdstilsynet udtalte sig til pressen i forbindelse med besøget.

Henvendelsen til Arbejdstilsynet blev modtaget i november 2013 og besvaret den 9. december 2013.

En anden klage omhandlede et gennemført besøg på en virksomhed i februar 2012. Virksomheden var af den overbevisning, at førstegangsbesøg skulle aftales med den ansvarshavende på virksomheden. Virksomheden klagede over, at der ikke var sket varsel, og ønskede en bekræftelse på, at deres opfattelse var korrekt.

Arbejdstilsynet har svaret virksomheden ved at henvise til arbejdsmiljølovens § 76, stk. 3, om adgang til offentlige og private arbejdssteder til enhver tid og uden retskendelse. Der er tillige orienteret om, at det fremgår af samme bestemmelse, at det ikke er en betingelse, at besøget på forhånd er varslet eller aftalt. Arbejdstilsynet har endvidere i svaret redegjort for retssikkerhedslovens § 5, stk. 4 om tvangsindgreb. Arbejdstilsynets svar til klageren har ikke afstedkommet yderligere henvendelser eller klager fra virksomheden.

Arbejdstilsynet har oplyst, at tilsynet ikke herudover har noteret sig klager på området.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at det er Arbejdstilsynets erfaring, at anvendelsen af retssikkerhedslovens regler i øvrigt ikke har givet anledning til problemer i praksis ved gennemførelse af kontrolbesøg i virksomhederne eller i forbindelse med politianmeldelser.

3.3. Erhvervs- og Vækstministeriet

3.3.1. Inden for Erhvervs- og Vækstministeriets område har Justitsministeriet anmodet om oplysninger vedrørende den kontrolvirksomhed, som foretages af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden for konkurrenceområdet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Erhvervs- og Vækstministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2012
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen		0	0	0	4

3.3.2. Erhvervs- og Vækstministeriet har oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke har foretaget kontrolbesøg omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1, i månederne september, oktober eller november 2012.

Erhvervs- og Vækstministeriet har desuden oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er opmærksom på, at retssikkerhedsloven indebærer en arbejdsdeling mellem forvaltningen og politiet. Styrelsen er derfor i tæt og løbende dialog med Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet med henblik på at afklare, hvilken myndighed der i den enkelte sag er kompetent til at foretage den relevante sagsoplysning og efterforskning.

3.4. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet)

3.4.1. Inden for Fødevareministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Fødevestyrelsen og NaturErhvervstyrelsen, herunder Jordbrugskommissionerne⁴. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Fødevareministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal Politianmeldelser I hele 2012
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Fødevestyrelsen	Oktober 2012	8077	29	8106	346 ⁵
NaturErhvervstyrelsen	September 2012	2568	74	2642	905
Jordbrugskommissionerne		0	0	0	0
I alt		10645	103	10748	1251

⁴ Fødevareministeriet har bemærket, at Jordbrugskommissionerne ikke foretog kontrolbesøg i 2012, samt at Jordbrugskommissionerne blev nedlagt pr. 1. april 2013.

⁵ Fødevareministeriet har bemærket, at ud af de i alt 346 politianmeldelser foretaget af Fødevestyrelsen i 2012 vedrørte 5 af anmeldelserne sager, hvor der var opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

3.4.2. Fødevarerministeriet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, og lovens § 5, stk. 4, nr. 3, der giver adgang til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Fødevarerministeriet har desuden oplyst, at ingen af de varslede kontrolbesøg har givet anledning til indsigelser.

Fødevarerministeriet har endvidere oplyst, at fem af de uvarslede kontrolbesøg, foretaget af Fødevarerstyrelsen, har givet anledning til indvendinger. Ingen af de øvrige uvarslede kontrolbesøg, foretaget af Fødevarerstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen, har efter det oplyste givet anledning til indvendinger.

Fødevarerministeriet har i øvrigt oplyst, at flere virksomheder i forbindelse med Fødevarerstyrelsens kontrolvirksomhed over for styrelsen har givet udtryk for, at de finder udlevering af retssikkerhedsblanketten og information om deres rettigheder flere gange om året unødvendigt. Enkelte virksomheder har desuden stillet spørgsmålstejn ved hjemlen til at foretage tvangsindgreb uden retskendelse og været uforstående over for indgrebets hastende karakter samt fundet, at den tilsynsførende burde have haft udleveret en retskendelse.

3.5. Miljøministeriet

3.5.1. Inden for Miljøministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af kommuner, regioner og af Miljøministeriet selv.⁶ De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Miljøministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal Politianmeldelser i hele 2011
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Kommuner ⁷	November 2012	211	1718	1929	203
Regioner ⁸	November 2012	0	50	50	1
Miljøministeriet	November 2012	66	49	115	19
I alt		277	1817	2094	223

⁶ En række statslige myndigheder (SKAT, Forsvarsministeriet, Søfartsstyrelsen og NaturErhvervsstyrelsen) fører tilsyn med visse af Miljøministeriets regler. Tilsyn udført af disse myndigheder er ikke medtaget, medmindre Miljøministeriet har foretaget politianmeldelser på baggrund af disse tilsyn. Politianmeldelser foretaget på baggrund af oplysninger fra andre myndigheder, som de pågældende myndigheder har fået i forbindelse med tilsyn efter anden lovgivning, er ikke medtaget.

⁷ 91 kommuner har bidraget til redegørelsen.

⁸ 3 regioner har bidraget til redegørelsen.

3.5.2. *Kommunerne* har indberettet at have anvendt undtagelsesbestemmelserne i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, 2, 4 og 5, hvorefter forudgående underretning kan undlades af hensyn til at øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes (*nr. 1*), hvor hensynet til parten selv taler for det, eller hvor partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser (*nr. 2*), hvor øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet (*nr. 4*) samt hvor forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig (*nr. 5*).

Kommunerne har oplyst, at der har været 23 indsigelser⁹ vedrørende de varslede kontrolbesøg mv., som stort set alle har vedrørt tilfælde, hvor der er blevet anmodet om ændring af tidspunktet for kontrolbesøget. Kommunerne har endvidere oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg mv. har givet anledning til 23 indvendinger.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har kommunerne anført, *at* de generelt set ikke oplever problemer i forhold til anvendelse af retssikkerhedsloven, og at det er naturligt at give virksomheder mulighed for at finde de relevante ting frem før et tilsyn, *at* ved klagesager eller andre tilfælde, hvor det er nødvendigt med et øjebliksbillede uden varsel, foretager kommunerne selvsagt stadig et tilsyn med henblik på at få det og har så et varslingsbrev med i hånden, *at* kombinationen af varslede og uvarslede tilsyn fungerer fint, idet de varslede tilsyn giver mulighed for planlægning af tilsynsindsatsen i samarbejde med virksomhederne, og de uvarslede tilsyn giver mulighed for at opleve virksomhederne ved ”normal drift” og ikke, når der er ryddet op, *at* kommunerne nu udnytter muligheden for med f.eks. landmandens accept at lave varslede tilsyn med kortere frist end 14 dage, *at* de fleste tilsyn varsles i forbindelse med en telefonisk aftale om tidspunktet for tilsynet, hvorved der allerede er indledt en dialog med virksomheden, inden virksomheden modtager varslingsbrevet, *at* der generelt ikke forekommer tvister med virksomhederne vedrørende retssikkerhedsloven, *at* det er en fordel, at tilsynene varsles, således at der møder en repræsentant op for virksomheden, og således at den relevante dokumentation til brug for tilsynsbesøget er fundet frem, samt at der er afsat tid til tilsynsbesøget, *at* fordelene ved lovens regler er, at tilsynsmedarbejderne kan planlægge arbejdsdagen og ikke har spildtid ved forgæves kørsel, *at* det er hensigtsmæssigt at alle virksomheder på et tidspunkt får et uvarslet tilsyn, så eventuelle ulovligheder opdages, *at* nogle kommuner overvejer at foretage langt flere tilsyn som uvarslede tilsyn med henblik på at vurdere eventuelle forskelle i miljøtilstanden på virksomhederne, der kan begrunde, at undtagelsesbestemmelsen i § 5, stk. 4, anvendes oftere, *at* ved 3 politianmeldelser var forholdene næppe blevet opdaget ved forudgående varsling af tilsynene,

⁹ Nogle kommuner har oplyst, at de ikke betragter en anmodning om ændring af tidspunktet for tilsynsbesøg som en indsigelse.

og *at* det er overordentligt vigtigt, at der gennemføres uvarslede tilsyn for at afdække de reelle forhold hos de få borgere/virksomheder, som vil snyde.

Kommunerne har i forlængelse heraf endvidere anført, *at* varslingsreglerne medfører, at tilrettelæggelsen af tilsyn bliver mere tidskrævende og giver kommunerne mere spildtid og en usmidig hverdag, samt at kommunerne kan opleve, at der er ”ryddet op” før tilsynet, *at* det generelt har mindre betydning for virksomhederne, om de får en frist på 14 dage eller mindre, *at* 14 dages fristen betyder, at nogle virksomheder har glemt aftalen om tilsyn, når kommunen kommer på tilsynsbesøg, og at fristen ikke er særlig smidig for især de små virksomheder, idet de skal planlægge deres produktion/arbejde så langt frem, *at* de små virksomheder finder varslingsreglerne meget bureaukratiske, og holdningen hos de små virksomheder er generelt, at det er tilstrækkeligt, at tilsynene aftales telefonisk nogle dage forinden, *at* de store virksomheder dog sætter pris på, at tilsynene varsles, *at* det bør overvejes, om reglerne i retssikkerhedsloven er unødigt bureaukratiske, da virksomhederne som regel ikke kommer med indvendinger, *at* det største problem i forhold til retssikkerhedsloven er selve formidlingen af loven, når der varsles et tilsyn, hvor ord som f.eks. ”tvangsindgreb” og ”selvinkriminering” kan skabe en negativ forventning til, hvad tilsynet kan komme til at handle om, *at* kommunerne ikke ser de store problemer i anvendelsen af lovens regler, men dog ser det som regler for reglernes skyld og ikke så meget andet, og *at* der er behov for præciseringer af, at en slags åbne lader, halvtage og oplagsbygninger, hvor der er umiddelbar adgang og indsigt udefra, er at betragte som udendørs lokaliteter og dermed ikke omfattet af lovens kapitel 2.

3.5.3. Miljøministeriet har oplyst, at *regionernes* opgaver på miljøområdet primært består i tilsyn, som foretages på udendørs lokaliteter, således at reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2 om forudgående underretning mv. ikke finder anvendelse.

I det omfang regionerne har foretaget kontrolbesøg, er det oplyst, at disse har været varslede, hvorfor regionerne ikke har anvendt undtagelserne i lovens § 5, stk. 4. De varslede kontrolbesøg har efter det oplyste ikke givet anledning til indsigelser.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har én af regionerne anført, *at* regionens opgaver på miljøområdet består af undersøgelser, afværgeforanstaltninger og deponering af jord i råstofgrave efter reglerne i jordforureningsloven samt kortlægning af råstoffer efter reglerne i råstofloven, *at* mange af disse opgaver består i tilsyn, som foretages på udendørs lokaliteter og derfor ikke kræver varsling, *at* når der foretages tilsyn på indendørs lokaliteter, som f.eks. indeklimateundersøgelser og indendørs afværgeforanstaltninger, varsles disse tilsyn altid efter reglerne i retssikkerhedsloven, *at* en væsentlig del af de gennemførte ”indendørs tilsyn” sker efter anmodning fra grundejer selv, *at* disse tilsyn varsles efter lovens regler, men *at* en sådan varsling dog efter regionens opfattelse fortsat virker overflødig.

3.5.4. De uvarslede besøg, som er udført af *Miljøministeriet*, er sket efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 og 2, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes, eller hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser.

Miljøministeriet har vedrørende indsigelser i forbindelse med de varslede kontrolbesøg mv. oplyst, at nogle få internetbutikker mente ikke at være omfattet af dansk lov, idet de fysisk havde kontor og lager i et andet land. Miljøministeriet har endvidere oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg mv. ikke har givet anledning til indvendinger.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven i forbindelse med Miljøministeriets egne kontrolbesøg har ministeriet anført, at Kemikalieinspektionen under Miljøstyrelsen primært gennemfører uvarslede tilsyn, og at der generelt ikke er problemer hermed, men at nogle dog synes, at tilsynene er irriterende, at uvarslede besøg accepteres af butiksejere og ansatte, at reglerne fungerer fint i praksis og er nødvendige for at kunne gennemføre tilsynene, at de fleste virksomheder, distributører og forhandlere er vant til diverse kontrolmyndigheder og tager godt imod inspektionen, og at der er generel tilfredshed med vejledningen om reglerne og gode erfaringer med anvendelsen af dem.

3.6. Skatteministeriet

3.6.1. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Skatteministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal Politianmeldelser i hele 2011
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Skatteministeriet	Oktober 2012	Ikke oplyst	Ikke oplyst	2558	Ikke oplyst

3.6.2. Skatteministeriet har oplyst, at der ikke er registreret særskilte tal for henholdsvis varslede og uvarslede tvangsindgreb. Hovedreglen er, at tvangsindgreb varsles, medmindre øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Desuden har Skatteministeriet oplyst, at visse tvangsindgreb, der sker på baggrund af EU-regler, foretages uvarslet efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Skatteministeriet har herudover oplyst, at tvangsindgreb ved udbetalingskontrol af såkaldt negativ moms sker uden varsel efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2, hvorefter forudgående underretning bl.a. kan undlades, hvis partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser. Det skyldes, at den pågældende virksomhed har krav på udbetaling af negativ moms inden 3 uger fra tidspunktet for rettidig angivelse, og at Skatteministeriet efter udbetalingsfristens udløb skal forrente det angivne beløb.

Der er ikke foretaget registrering af indsigelser mod varslede tvangsindgreb eller disses karakter, ligesom der ikke er registreret indvendinger mod uvarslede tvangsindgreb eller disses karakter.

Der er heller ikke foretaget registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der heller ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt.

Skatteministeriet har i øvrigt oplyst, at ministeriet sidste år i opgørelsen for 2011 foretog en korrektion af tidligere års statistikoplysninger på grund af ”dobbeltregistrerede” kontroller. En fornyet gennemgang har vist, at ikke alle dobbeltregistreringer blev medtaget i korrektionen. Samtidig har det vist sig, at SKATs udsøgningskriterier for tidligere år har været fejlbehæftede, hvorved kontroller af told og punktafgifter er faldet ud. Dermed har antallet af kontrolbesøg de tidligere år generelt været oplyst for lavt. Det korrigerede antal kontrolbesøg for oktober 2011 er 2473 (i redegørelsen fra 2013 var antallet af kontrolbesøg angivet til 1687).

Skatteministeriet har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke generelt giver anledning til problemer eller klager i nævneværdig grad. Ministeriet vil i forbindelse med udarbejdelsen af Indsatsplan 2014 sætte fokus på området, således at der fremover sker registrering af tvangsindgreb som henholdsvis varslede og ikke varslede indgreb.

3.7. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis

3.7.1. De ministerier, hvorfra Justitsministeriet har modtaget oplysninger om praktiske erfaringer med retssikkerhedsloven, foretager tilsammen et meget betydeligt antal tvangsindgreb, der er omfattet af loven.

Generelt set er der ikke i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget, rejst væsentlige spørgsmål i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven. Ud af det samlede talmateriale er det kun sket i ganske få tilfælde, at virksomheder har fremsat ind-

sigelse eller er kommet med indvendinger i forhold til varslede eller uvarslede kontrolbesøg.

Som det fremgår af pkt. 3.2-3.6 ovenfor, har kommunerne dog bl.a. givet udtryk for en vis utilfredshed med reglerne om varsling i retssikkerhedslovens § 5, stk. 2. Det er bl.a. anført, at varslingsreglerne medfører, at planlægningen af tilsynet er tungere, og at det bør overvejes om varslingsreglerne i retssikkerhedsloven er unødigt bureaukratiske, idet man i praksis oplever, at virksomhederne sjældent finder anledning til at komme med indsigelser eller indvendinger, når virksomhederne i overensstemmelse med retssikkerhedsloven § 5 stk. 2, varsles om et kontrolbesøg. Derudover er det anført, at man oplever, at formidlingen af loven samt dens terminologi bidrager til at skabe en negativ forventning til, hvad et tilsyn vil komme til at omhandle og indebære.

Som det også er anført i de tidligere redegørelser, fandtes der før retssikkerhedsloven ikke generelle regler i lovgivningen om forudgående skriftlig varsling af kontrolbesøg mv. Formålet med varslingsreglerne er på den baggrund at tilgodese de berørte borgeres og virksomheders retssikkerhed på samme måde som forvaltningslovens regler om partshøring.

Som det også er anført i de tidligere redegørelser, bygger retssikkerhedsloven således bl.a. på det synspunkt, at borgerne og virksomhederne kan have et retssikkerhedsmæssigt behov for på forhånd at blive orienteret om, at en forvaltningsmyndighed påtænker at foretage et tvangsindgreb, sådan at de pågældende har mulighed for at komme med indsigelser herimod og få vurderet sådanne indsigelser. Det er derfor fortsat Justitsministeriets vurdering, at almindelige hensyn til borgernes og virksomhedernes retssikkerhed taler for en ordening af den nævnte karakter.

3.7.2. Som det fremgår af pkt. 3.5.2 ovenfor, er der fra kommunernes side udtrykt et ønske om, at det præciseres, at en slags åbne lader, halvtage og oplagsbygninger, hvortil der er umiddelbar adgang og indsigt udefra, er at betragte som udendørs lokaliteter og dermed ikke omfattet af udtrykket ”husundersøgelse” i retssikkerhedslovens § 1, stk. 1, nr. 1.

Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det fremgår af bemærkningerne til retssikkerhedsloven (L 96, folketingssamlingen 2003-04, almindelige bemærkninger, pkt. 3.1.1), at udtrykket ”husundersøgelse” i retssikkerhedslovens § 1, stk. 1, nr. 1, sigter til det udtryk, der anvendes i grundlovens § 72.

Det er endvidere det pågældende sted i bemærkningerne anført, at bl.a. undersøgelse af private boliger og andre rum, der ikke er offentlige tilgængelige, således er omfattet af loven. Som eksempler herpå nævnes i bemærkningerne fabriks- og lagerlokaler, kontorer,

baglokaler til butikker, stalde mv. Samtidig er det anført, at det antages, at udtrykket ikke omfatter besigtigelse af udendørs lokaliteter som f.eks. marker og byggepladser.

Der ses ikke i forarbejderne til retssikkerhedsloven at være taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt åbne lader, halvtage og oplagsbygninger, hvortil der er umiddelbar adgang og indsigt udefra, er omfattet af udtrykket ”husundersøgelse” i retssikkerhedslovens § 1, stk. 1, nr. 1.

Spørgsmålet om, hvorvidt eksempelvis en undersøgelse af forhold under et halvtag eller i en oplagsbygning vil være omfattet af loven, må efter Justitsministeriets opfattelse bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde ud fra de angivne fortolkningsbidrag i forarbejderne til loven.

Justitsministeriet finder på den anførte baggrund ikke anledning til ved lovgivning at foretage en nærmere præcisering af spørgsmålet.

3.7.3. For så vidt angår det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg, som navnlig gennemføres inden for fødevarerområdet, kan Justitsministeriet henholde sig til det, som er anført herom i de tidligere retssikkerhedsredegørelser (jf. bl.a. redegørelse nr. R7 af 27. februar 2013, side 6). Her anføres bl.a. følgende:

”Som nærmere redegjort for [...] ovenfor kan forudgående underretning bl.a. undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af lovforslagets bemærkninger og justitsministerens besvarelse af spørgsmål 10 og 11 af 9. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 24), at den ikke kun finder anvendelse, hvis det ud fra de konkrete omstændigheder skønnes, at formålet med et kontrolbesøg ellers ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det generelt må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågældende borger eller virksomhed var ”advaret” forinden. Hermed sigtes der bl.a. til tilfælde, hvor et kontrolbesøg mv. efter sin generelle karakter vil gå ud på at kontrollere et ”øjebliksbillede”, f.eks. hygiejnetilstanden i en restaurant eller i en fødevarer virksomhed.

Særligt med hensyn til fødevarerområdet bemærkes, at det under behandlingen af lovforslag nr. L 96 blev forudsat, at der også efter gennemførelsen af loven vil kunne foretages et stort antal uvarslede kontrolbesøg mv. Fødevarerministeriet oplyste i den forbindelse, at ca. 18 pct. af de kontrolbesøg, som Fødevarerministeriet årligt udfører, var anmeldt forinden, og at ca. 82 pct. ikke var anmeldt. Det blev tilkendegivet, at Fødevarerministeriet efter gennemførelsen af retssikkerhedsloven grundlæggende ville have samme muligheder for at udøve kontrol som hidtil, og det blev under behandlingen af lovforslaget oplyst, at der ikke kunne forventes at blive tale om nogen nævneværdig stigning i antallet af forhånds-anmeldte tilsyn. Der kan i den forbindelse også henvises til, at kontrolbesøgene på fødevarerområdet som følge af de gældende EU-regler som altovervejende hovedregel skal foretages uanmeldt. Som nævnt giver retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hjemmel til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.”

På den baggrund giver det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.4. Det oplyste om antallet af politianmeldelser, der er foretaget af de adspurgte myndigheder, giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.5. Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til problemer i den periode, som ministeriernes høringssvar angår.

4. Oversigt over bestemmelser vedtaget i 2013 med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

4.1. Generelt

Med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af andre ministeriers lovforslag at sikre, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

I den forbindelse kan der henvises til Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet fra 2005, side 39, hvor det bl.a. er anført, at det i hvert enkelt tilfælde nøje må overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom, herunder om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Endvidere er det anført, at hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt, f.eks. ved at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes uden for. Endelig fremgår det af vejledningen og § 11 i Statsministeriets cirkulære nr. 159 af 16. september 1998, at der i bemærkningerne til en sådan bestemmelse bør gives en begrundelse for, hvorfor bestemmelsen er nødvendig, ligesom der bør gives en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde.

Justitsministeriet har anmodet samtlige ministerier om at oplyse, hvorvidt der efter den 1. januar 2013 er gennemført lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven. Gennemgangen i pkt. 4.2-4.4 nedenfor bygger på de oplysninger, som Justitsministeriet i forlængelse heraf har modtaget fra ministerierne. Pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser

Der er i 2013 vedtaget i alt fire bestemmelser, som viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser.

§ 48 e i udlændingeloven er ved lov nr. 430 af 1. maj 2013 ændret. Der er tale om en ændring af kompetencefordelingen mellem udlændingemyndighederne, således at det fremover er Udlændingestyrelsen, der iværksætter nødvendige personundersøgelser, herunder aldersundersøgelse, sprogtest eller dna-test, til brug for styrelsens fastlæggelse af udlændingens identitet, nationalitet og rejserute.

§ 12, stk. 3, i lov nr. 599 af 12. juni 2013 om finansielle rådgivere viderefører § 347 i lov om finansiel virksomhed (lovbekendtgørelse nr. 948 af 2. juli 2013).

§ 161 i lov nr. 598 af 12. juni 2013 om forvaltere af alternative investeringsfonde m.v. viderefører § 347 i lov om finansiel virksomhed (lovbekendtgørelse nr. 948 af 2. juli 2013) og § 199 i lov om investeringsforeninger m.v. (lov nr. 456 af 18. maj 2011).

§ 164 i lov nr. 597 af 12. juni 2013 om investeringsforeninger m.v. viderefører § 199 i lov om investeringsforeninger m.v. (lov nr. 456 af 18. maj 2011).¹⁰

4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser

Der er i 2013 vedtaget fem bestemmelser, som har til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 18, stk. 4, i konkurrenceloven er ved lov nr. 1385 af 23. december 2012 ændret, hvilket bl.a. ændrer på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til indsamling af elektroniske data under kontrolundersøgelser (såkaldt spejling). For at gøre bestemmelsen teknologineutral og dermed fremtidssikre den blev der ved lovændringen foretaget en nyaffattelse. Desuden blev fristen forbundet med styrelsens undersøgelser af de elektroniske data indsamlet under en kontrolundersøgelse forlænget fra 25 til 40 hverdage, da den hidtidige bestemmelse ikke levede styrelsen tilstrækkelig mulighed for at få undersøgt og analyseret de elektroniske data.

§ 48 i udlændingeloven er ved lov nr. 430 af 1. maj 2013 udvidet, således at også Udlændingestyrelsen, ligesom Rigspolitiet eller politidirektøren, kan træffe afgørelse i henhold til lovens § 40, stk. 8, hvorefter dokumenter og genstande, der må antages at være af betydning for at fastslå en udlændings identitet eller tilknytning til andre lande, kan tages i bevaring, hvis det skønnes fornødent.

§ 81, stk. 1, i lov om elforsyning, hvorefter Energitilsynet i forbindelse med et tilsynsbesøg efter loven til enhver tid uden retskendelse mod behørig legitimation til brug for tilsynet har adgang til en virksomheds lokaler og på stedet gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver nødvendig oplysning, herunder virksomhedens regnskaber, øvrige regnskabsmaterialer, forretningsbøger og andre forretningspapirer, uanset om

¹⁰ § 164 i lov nr. 597 af 12. juni 2013 træder i kraft den 22. juli 2014.

disse oplysninger opbevares elektronisk, er ved *lov nr. 642 af 12. juni 2013* udvidet, således at beføjelserne gælder over for såvel virksomheder som markedsdeltagere, og således at Energitilsynet har fået tilsvarende beføjelser i forbindelse med tilsynet efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1227/2011/EU af 25. oktober 2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergi-markederne.

§ 42, stk. 1, i *lov om naturgasforsyning* har ved *lov nr. 642 af 12. juni 2013* fået udvidet sit anvendelsesområde på tilsvarende måde som § 81, stk. 1 i *lov om elforsyning*, således at Energistyrelsens tilsynsbeføjelser også på dette område gælder over for såvel virksomheder som markedsdeltagere, og således at tilsynsbeføjelserne fremover også vedrører tilsyn efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1227/2011/EU af 25. oktober 2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergi-markederne.

Lov om afgift af bekæmpelsesmidler, hvor det efter § 27, stk. 1, gælder, at told- og skatteforvaltningen, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til at foretage eftersyn i de virksomheder, der omfattes af loven, og til at efterse virksomhedernes varebeholdninger, forretningsbøger, øvrige regnskabsmateriale samt korrespondance mv., er ved *lov nr. 227 af 19. marts 2013* udvidet til også at omfatte biocider.

4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser

Der er i 2013 vedtaget to bestemmelser, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb ophæves.

Ved *lov nr. 789 af 28. juni 2013* er *lov om afgift af mineralvand m.v. (lovbekendtgørelse nr. 419 af 7. maj 2012)* ophævet, hvilket indebærer, at en række muligheder for at foretage tvangsindgreb efter lovens §§ 18-20 er ophævet.

Ved *lov nr. 903 af 4. juli 2013 om ændring af CO2-afgiftsloven* er CO2-afgift af elektricitet bortfaldet, hvorfor kontrol af elproducenter i forbindelse med beregning af CO2-afgift ligeledes er bortfaldet.

4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

Der er i 2013 vedtaget i alt to bestemmelser, som giver den offentlige forvaltning en egentlig ny adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 14 i *lov om indretning m.v. af visse produkter (lov nr. 155 af 20. februar 2013)* medfører, at kontrolmyndighedens medarbejdere uden retskendelse mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til arbejdspladser samt fabrikations-, salgs-, lager- eller øvrige erhvervsmæssige lokaler og transportmidler mv., hvor der kan forefindes produkter, som er omfattet af loven, i det omfang det er påkrævet, for at de kan varetage deres hverv. Derudover kan kontrolmyndighedens medarbejdere føre kontrol med elevatorer og andet løfteudstyr samt trykbærende udstyr på private lokaliteter uden retskendelse. Med bestemmelsen indføres desuden en oplysningspligt.

§ 12, stk. 1, i (*lov nr. 607 af 12. juni 2013*) indeholder hjemmel til, at klima-, energi- og bygningsministeren til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af en fysisk eller juridisk person, der har modtaget tilsagn om tilskud efter loven. På tilsvarende måde har ministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, adgang til regnskaber, forretningsbøger, papirer mv.,

herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver i henhold til loven eller til regler, der er fastsat i medfør af loven. Formålet med bestemmelsen er at gennemføre en effektiv kontrol (stikprøvekontrol) med de projekter, der ydes tilskud til, og af hvorvidt betingelserne herfor er opfyldt. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at myndighedernes adgang omfatter hele den relevante virksomheds driftssted og alle øvrige lokaliteter, hvor projektet efter ansøgningen om tilsagn skal gennemføres. Derudover fremgår det, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i retssikkerhedsloven. I bestemmelsens stk. 2 er der desuden indført en oplysningspligt.

5. Sammenfatning

Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2012, hverken i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv.

I 2013 er der vedtaget i alt tretten bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven. To af disse bestemmelser giver forvaltningen en egentlig ny adgang til at gennemføre tvangsindgreb, fem af bestemmelserne har haft til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om adgang til tvangsindgreb, fire bestemmelser har i det væsentlige karakter af en videreførelse af en tidligere bestemmelse, og to bestemmelser indebærer ophævelse af eksisterende bestemmelser.

Justitsministeriet vil fortsat med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af andre ministeriers lovforslag tilstræbe, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.